

רבינו בחיי פרשת תולדות

בראשית פרק כה, כא

(כא) וַיַּעֲתֶר יִצְחָק לְה' לֵנֶכַח אֲשֶׁתוֹ כִּי עֲקָרָה הִוא וַיַּעֲתֶר לֹא ה' וַתִּהְיֶה רַבָּקָה אֲשֶׁתוֹ:

תלמוד בבלי מסכת סוכה דף יד.

אמר רבי (אליעזר) + מסורת הש"ס: [אלעזר] + למה נמשלה תפלתן של צדיקים כְּעֶתֶר? - לומר לך, מה עֶתֶר זה מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום, אף תפלתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקדוש ברוך הוא **ממדת אכזריות למדת רחמנות**.

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סד.

א"ר יצחק: מפני מה היו אבותינו עקורים? מפני שהקב"ה **מתאוה לתפלתן של צדיקים**. א"ר יצחק: למה נמשלה תפלתן של צדיקים כְּעֶתֶר? מה עֶתֶר זה מהפך התבואה ממקום למקום, כך תפלתן של צדיקים מהפכת מדותיו של הקדוש ברוך הוא **ממדת רגזנות למדת רחמנות**.

[רבינו] בחיי בראשית פרק כה

(כא) ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא. הכתוב היה ראוי להקדים ולומר, ותהי רבקה עקרה ואח"כ: ויעתר יצחק לה' כי עקרה היא, ומה שהקדים התפלה יתכן לומר שהקדים העיקר, ולמדנו שאין הכונה שתהיה העקרות סבת התפלה שא"כ הסבה עיקר והתפלה טפל לה, אבל הכונה לשון הכתוב כי התפלה סבת העקרות, ולומר לך שלא נתעקרה אלא כדי שיתפללו שניהם על הדבר, לפיכך הקדים התפלה שהיא העיקר והסבה הראשונה שבשבילה בא העקרות לרבקה אמנו. וזהו שדרשו ז"ל: (שיר השירים רבה ב, לד) מפני מה נתעקרו האמהות, מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים. ומכאן יש ללמוד עוד כח התפלה שהיא גדולה מאד ואפילו לשנות הטבע. ומטעם זה הזכיר לשון "ויעתר" ולא אמר ויתפלל או ויצעק, ושאר הלשונות, כי הוא מלשון עתר, וכן הבינו ז"ל, הוא שאמרו בפ"ק דסוכה: למה נמשלה תפלתן של צדיקים לעתר, מה עתר זה מהפך הגורן הזה ממקום למקום, כך תפלתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקדוש ברוך הוא ממדת אכזריות למדת רחמנות. באורו: מה העתר מהפך את התבואה ממטה למעלה, ואח"כ מפלת ממעלה למטה, כך הצדיק בתפלתו מחשבתו משוטטת ועולה ממטה למעלה ואח"כ ממשיך ומוריד השפע ממעלה למטה. וכן פירשוהו עוד מלשון רבוי תפלה, מענין: (יחזקאל ח, יא) "ועתר ענן הקטרת עולה", ועוד מלשון מחתרת וכענין שדרשו במנשה (סנהדרין קג א).

בראשית פרק כז, כב

(כב) וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל-יִצְחָק אָבִיו וַיִּמְשְׁהוּ וַיֹּאמֶר הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהִידִים יְדֵי עֵשָׂו:

[רבינו] בחיי בראשית פרק כז

(כב) הקול קול יעקב. אמרו במדרש: (ב"ר סה, טז) אין יעקב שליט אלא בקולו, שנאמר: הקול קול יעקב, ואין עשו שליט אלא בידיו, שנאמר: והידים ידי עשו, וכן כתיב: (תהלים כ, ח) "אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' א-להינו נזכיר", וכן אמר משה למלך אדום: (במדבר כ, טז) "ונצעק אל ה' וישמע קולנו", א"ר אבא בר כהנא לא עמדו פילוסופים בעולם כבלעם בן בעור וכאבנימוס הגרדי, נכנסו כל אומות העולם אצלו, אמרו לו: תאמין שאנו יכולין להזדווג לאומה זו, אמר להם: לכו וחזרו על בתי כנסיות ובתי מדרשות שלהם, אם אתם מוצאים תינוקות מצפצפים בקולם אין אתם יכולים להם ואם לאו אתם יכולים להם, שכך הבטיחם אביהם: הקול קול יעקב, בזמן שיעקב מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין הידים ידי עשו.